

L'estat sense nació

"I voler proclamar un futur estat sense nació no va molt més enllà, inevitablement, dels lamentables ritus fluvials que va oficiar fa uns dies el gran sacerdot Umberto Bossi. Han oblidat un parell de conceptes substancials. Han fet simplement el ridícul."

Segur que vostès, llegint el títol del paper, han pensat: ja hi som, una altra vegada a parlar d'Espanya. Però no, ja en tornarem a parlar un altre dia. I en tot cas, Espanya no seria precisament un estat "sense nació", més aviat seria un estat amb massa nacions. Entre elles la nació espanyola, que és la més grossa, se'n parla ben poc i fins i tot alguns dels nostres polítics i suposats experts en la matèria diuen que no existeix. Diuen: existeix l'estat espanyol, no la nació espanyola. Infeliços. Però ja he dit que potser en parlaré un altre dia. Ara volia parlar de l'únic projecte d'estat que conec, els ideòlegs i impulsors del qual saben i afirmen (o saben però no afirmen) que no són una nació. Ni res del que habitualment hom considera nació. El projecte, la fantasia, no tenia ni nom, i fa poc temps li n'han inventat un: es diu Padània. No és que siga la primera vegada que un projecte de país, d'independència o d'estat, no té nom i li l'inventen: de Bolívia als Estats Units d'Amèrica, passant per Euskadi i alguna dotzena més. Però és la primera vegada que a Europa –i això d'Europa és important: hauria de ser una garantia– una idea de país, a més de no tenir nom, no té res: ni història, ni poble o ètnia, ni llengua, ni cultura, ni tradició, ni territori, ni cap d'aquelles coses que solen formar la base o matèria per a l'existència d'una nació. O d'un moviment nacional, projecte de nació, reclamació d'autogovern o de sobirania.

Deu ser per això que mai no li he tingut gran simpatia al senyor Umberto Bossi. Bé, potser sí que li tenia una mica de simpatia fa alguns anys, quan dirigia només la Lega Lombarda: llavors ell era un personatge cridaner i de vegades divertit, i allò tenia un aire de folklore assenyat i de reivindicació autonomista o federal més assenyada encara. Després la Lega Lombarda es digué Lega Nord, i això ja és ben revelador: de Gènova a Venècia, o de Ferrara a Milà, l'únic factor comú era ser *del nord*. La diferència, per tant, és que no són ni centre ni sud, ni est ni oest. És una cosa d'aparença molt accidental, però tothom ho entenia: el nord és treballador, el sud és ineficaç (per no dir coses pitjor), el nord paga i el sud cobra, el nord és al cor d'Europa, el sud és mig africà o no se sap

què, i el nord n'està de tot plegat fins a la coroneta. I a més l'estat, que és Roma i una mica de màfia, no funciona. Per tant el nord reclama una reforma de tot l'insuportable muntatge. I si resulta que els del nord són més rics i es creuen més cultes i feliços, i són més alts i potser més rossos, etcètera, això, en principi, no altera la justesa de les reclamacions.

Ara bé, les exigències de reforma de l'estat són una cosa, i l'existència d'una nació n'és tota una altra. Quan Bossi, i alguns dels seus ideòlegs més abrandats, s'han inventat la Padània, sabien perfectament que estaven fent això: un invent. Deuen conèixer una mica la història d'Itàlia, supose, i per tant no ignoren allò que sap tothom: que el "nord" és el nord, i poca cosa més. Que mai no ha tingut la més remota forma d'unitat política, que no és un territori definit des de cap punt de vista (la Padània és la vall del Po: però també és Ligúria, i Toscana, i Ùmbria, i les Marques?, i per quina raó ho hauria de ser?), que no té una llengua pròpia que no siga l'italià formal sobre un conjunt de dialectes ben dispersos, que no ha tingut cap unitat cultural, ni ètnica ni res, i que ningú mai no ha dit que fóra *padà*. No ignoren, supose, que de la Padània va eixir... la unitat d'Itàlia i el més directe, combatiu i eficaç nacionalisme italià. Itàlia, en definitiva, el modern estat italià, és obra de gent del nord. No ignoren res d'això, i tanmateix s'han decidit a inventar-se un país. Un país fruit de l'exasperació, de la frustració davant del bloqueig de les reformes necessàries, de la ineficàcia romana, i de la sensació de ser víctimes d'una maquinària sense reparació possible. Però amb aquestes sensacions no es construeixen pobles ni nacions. Ni es projecten estats, independències i repúbliques sobiranes. La nació i el nacionalisme, per bé i per mal, són coses molt més serioses. I voler proclamar un futur estat sense nació no va molt més enllà, inevitablement, dels lamentables ritus fluvials que va oficiar fa uns dies el gran sacerdot Bossi. Han oblidat un parell de conceptes substancials. Han fet simplement el ridícul (amb algun acompanyant de casa nostra que hauria d'haver tingut més cultura política i saber una mica més d'història). I Bossi està a punt de convertir-se en un tipus entre patètic i sinistre, perfectament prescindible.